

Bogodar Winid

1922–1996

BOGODAR WINID

1922–1996

Profesor Bogodar Winid urodził się 25 maja 1922 r. w Brzezinach, powiat Ropczyce. W latach 1945–1948 studiował w Krakowie, na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie w 1947 r. uzyskał stopień magistra filozofii w zakresie geografii na podstawie pracy pt. *Satality miasta Krakowa* oraz w Akademii Handlowej, gdzie w 1948 r. uzyskał tytuł magistra nauk ekonomiczno-handlowych na podstawie pracy pt. *Geografia lotnicza świata*.

Działalność zawodowa Profesora była zdominowana przez pracę dydaktyczno-naukową. Rozpoczął ją w 1946 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim, od 1948 r. do końca swego życia, czyli przez blisko 50 lat pracował w Uniwersytecie Warszawskim. W 1963 r. uzyskał stopień naukowy doktora, nadany przez Radę Naukową Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie rozprawy *Polski Przegląd Kartograficzny na tle światowego czasopiśmiennictwa geograficzno-kartograficznego*. W 1971 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w 1989 r. tytuł profesora zwyczajnego.

Równoległe z pracą w Uniwersytecie Warszawskim Profesor podejmował pracę w innych instytucjach: w 1948 r. w Głównym Urzędzie Planowania Przestrzennego w Warszawie, w latach 1953–1964 w Instytucie Geografii Polskiej Akademii Nauk. W latach 1964–1969 pracował jako nauczyciel akademicki na Uniwersytecie im. Hajle Sellasje I w Addis Abebie w Etiopii. W latach 1980–1986 był doradcą naukowym z ramienia ONZ w zakresie kartografii w Biurze Statystycznym w Dakce, w Bangladeszu, a w 1987 r. konsultantem kartograficznym UNFPA i UNDP przy spisie ludności w Adenie w Jemenie. Wykładał także na wielu uniwersytetach zagranicznych. Na Uniwersytecie Warszawskim pełnił funkcje kierownicze. W latach 1962–1964 był prodziekanem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, a w latach 1977–1981 prodziekanem Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych do spraw badań naukowych i współpracy z zagranicą. W latach 1969–1977 był Kierownikiem Studium Afrykanistycznego a następnie Dyrektorem Instytutu Afrykanistycznego, w latach 1977–1980 Kierownikiem Katedry Kartografii, w latach 1988–1991 Dyrektorem Instytutu Krajów Rozwijających się Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych.

Profesor działał w wielu towarzystwach naukowych, piastując funkcje w ich władzach. Od początku swojej działalności naukowej był związany z Polskim Towarzystwem Geograficznym, następnie z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Afrykańskiej. Był członkiem komitetów naukowych: Komitetu Nauk Orientalistycznych PAN, Komitetu Badań Migracyjnych PAN, Komitetu ds. Nazewnictwa Geograficznego MNSzWiT (MEN) oraz Komitetu ds. Kartografii Ogólnej przy Prezesie Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. Był członkiem organizacji międzynarodowych: International Cartographical Association, European Association of Development, Training and Research Institute (EADI), International African Institute oraz Międzynarodowej Unii Geograficznej.

Profesor Bogodar Winid otrzymał liczne odznaczenia, w tym Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1973), Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (1996), Medal Edukacji Narodowej (1979), Złotą Odznakę ZNP (1976), Odznakę Honorową „Zasłużony Popularyzator Wiedzy TWP” (1974).

Profesor Bogodar Winid zmarł w Warszawie 14 grudnia 1996 r.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Zainteresowania naukowe wystąpiły u mnie dość wcześnie, bo już w okresie gimnazjalnym. Dużą rolę odgrywała tutaj atmosfera domowa, głównie wpływ ojca¹, który potrafił przez odpowiednią literaturę i dyskusję nad nią wzbudzić głębsze zainteresowania do pewnych dziedzin nauki – przede wszystkim historii i geografii. (...)

Początkowy okres mojej pracy, to studiowanie literatury geograficznej tak krajowej, jak zagranicznej i dotyczącej wszystkich specjalności tej dyscypliny, z położeniem jednak głównego nacisku na zagadnienia geografii fizycznej i tzw. antropogeografii. (...)

Drugi okres mojej pracy naukowej trwający do roku 1953, charakteryzuje skupienie się nad geografią ekonomiczną, w związku z czym poza studiowaniem literatury przedmiotu, zapoznając się gruntownie z podstawowymi dla tej dziedziny materiałami naukowymi, a więc wydawnictwami statystycznymi, mapami i atlasami gospodarczymi itp.

¹ Prof. Walenty Winid, geograf, studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim, a następnie na Uniwersytecie Poznańskim, gdzie w 1925 r. uzyskał stopień doktora filozofii w zakresie geografii. W latach 1927–1930 studiował w Stanach Zjednoczonych, a w latach 1930–1931 w Wielkiej Brytanii. Po powrocie do kraju pracował ponownie na Uniwersytecie Poznańskim i na tej uczelni w 1935 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego w zakresie antropogeografii. Od 1938 r. pracował w Akademii Handlowej w Krakowie. W 1943 r. został aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego Auschwitz, w którym zmarł 18 stycznia 1945 r. (Szaflarski J., 1946, s. 108).

Opanowanie w pierwszym okresie problematyki geografii fizycznej, a w następnym geografii ekonomicznej pozwoliło mi zająć się geografią regionalną świata, której mam zamiar poświęcić się w swej dalszej pracy naukowej (...).

W krąg moich zainteresowań, w omówionych wyżej okresach, wchodziła zawsze historia i organizacja geografii w Polsce i na świecie.

Przytoczony wyżej fragment życiorysu Profesora, napisanego w drugiej połowie lat pięćdziesiątych, ukazuje Jego wszechstronne zainteresowania problematyką geografii, typowe dla geografów okresu międzywojennego. Warto dodać, że już w latach pięćdziesiątych, wspólnie z Lechem Ratajskim, opublikował *Podręczny Atlas Świata*. W następnych latach jednym z najważniejszych kierunków działalności naukowej Profesora stała się kartografia tematyczna.

W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych Profesor zajmował się przede wszystkim geografiami regionalną, zwłaszcza Afryki i Ameryki Łacińskiej. Ważną rolę odegrał w tym pięcioletni pobyt w Etiopii (1964–1969) w charakterze wykładowcy na Uniwersytecie im. Hajle Sellasie I w Addis Abebie. Po powrocie do Instytutu Geografii UW Profesor kontynuował kształcenie młodej kadry, przede wszystkim osób zainteresowanych problematyką krajów rozwijających się, nie tylko geografów, ale także przedstawicieli innych dyscyplin nauki, skupionych w utworzonym w 1962 r. Studium Afrykanistycznym UW. Profesor był kierownikiem tej jednostki w latach 1969–1975 i w tym czasie przeprowadził jej reorganizację mającą na celu: „rozszerzenie działalności dydaktycznej, zapoczątkowanie badań naukowych oraz działalności popularno-naukowej, stworzenie ram ścisłej współpracy z instytucjami pozauniwersyteckimi (naukowymi, handlowymi i politycznymi) oraz stworzenie możliwości prowadzenia prac i wykonywania usług dla tych instytucji (Winid 1995, s. 86). W 1975 r. Studium Afrykanistyczne Uniwersytetu Warszawskiego zostało przekształcone w Instytut Afrykanistyczny i włączone do Wydziału Neofilologii. W ramach Studium Afrykanistycznego działało kierowane przez Profesora ogólnopolskie seminarium afrykanistyczne, grupujące pracowników naukowo-dydaktycznych z uczelni warszawskich oraz z Gdańska, Krakowa, Wrocławia i Szczecina oraz absolwentów Studium Afrykanistycznego i znanych publicystów. Było to bardzo ważne forum wymiany myśli i doświadczeń dotyczących problematyki krajów Afryki i współpracy Polski z nowymi partnerami na tym kontynencie. Prowadzone były także otwarte seminaria, na które zapraszano polskich ekspertów wracających z Afryki.

W pierwszych latach działalności Studium Afrykanistycznego wydano pod kierownictwem Profesora *Atlas Podziału Administracyjnego Afryki*, a w latach 1973–1974 przygotowano pracę niezwykle cenną dla naukowców, studentów, dziennikarzy i specjalistów wyjeżdżających do Afryki: *Afryka w statystyce*.

Problematyka badań inspirowanych przez Profesora prowadzonych w ramach Studium, a następnie Instytutu, była bardzo szeroka, obejmowała zagadnienia rozwoju gospodarczego, społeczno-kulturowe, geografii, gospodarki przestrzennej, historii. Wiele z tych badań było kontynuowanych w Instytucie Krajów Rozwijających się Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych, niektóre z tematów pozostają nadal w sferze zainteresowań pracowników Wydziału.

W drugiej połowie lat siedemdziesiątych Profesor prowadził kilka tematów badawczych w problemach międzyresortowych i resortowych, dotyczących nie tylko krajów rozwijających się. Był kierownikiem tematu resortowego PAN „Przemiany geograficzne w Europie Zachodniej” (1972–1976), tematu w problemie międzyresortowym SGGW „Surowce rolnicze krajów rozwijających się” (1976–1978), tematu w problemie resortowym SGPiS „Nauka i oświata w krajach rozwijających się” (1977–1979) oraz tematu w problemie resortowym IMGW „Atlas hydrologiczny Polski” (1978–1980).

W grudniu 1977 r., po śmierci prof. Lecha Ratajskiego, prof. Bogodar Winid został powołany na funkcję Kierownika Katedry Kartografii WGSR UW. Trzyletni okres działalności Profesora jako Kierownika Katedry Kartografii przedstawił następująco we wspomnieniu pisany po śmierci Profesora, jego następcą prof. Wiktor Grygorenko:

Wówczas głównym kierunkiem Jego zainteresowań stała się kartografia tematyczna. Za podstawowe zadanie uważał opracowanie, we współpracy międzynarodowej, ujednoczonego systemu atlasów narodowych, regionalnych i specjalnych oraz map tematycznych, uwzględniającego potrzeby Polski i krajów rozwijających się oraz przemiany w nich zachodzące w związku z rewolucją naukowo-techniczną. Ciesząc się dużym autorytetem w całym środowisku kartograficznym, w stosunkowo krótkim czasie znacznie rozszerzył zakres działalności naukowej i praktycznej oraz współpracę międzynarodową Katedry Kartografii. Między innymi w kwietniu 1979 r. zorganizował międzynarodową konferencję na temat „Rola czasopiśmiennictwa kartograficznego w dobie rewolucji naukowo-technicznej” z okazji 10-lecia Polskiego Przeglądu Kartograficznego z udziałem redaktorów z 10 krajów Europy i Ameryki Północnej (Grygorenko, 1997, s. 64).

W latach 1980–1986 profesor wyjechał jako ekspert ONZ do Bangladeszu, gdzie pracował w krajowym Biurze Statystycznym, zajmując się szkoleniem statystyków i techników kartograficznych, zbieraniem materiałów spisowych, opracowywaniem map tematycznych oraz standaryzowaniem nazw geograficznych. Zmodernizował pracownię kartograficzną w tej instytucji. W 1987 r. był konsultantem ONZ do spraw związanych ze spisem powszechnym w Jemenie Południowym. Pracując w Centralnej Organizacji Statystycznej w Adenie stworzył pracownię kartograficzną,

kierował opracowaniem kilkudziesięciu map jednostek spisowych, kształcił pracowników.

Od 1988 roku Profesor pracował w Instytucie Krajów Rozwijających się, dbając o rozwój badań nad wszystkimi regionami krajów rozwijających się, podtrzymywanie istniejących i nawiązywanie nowych kontaktów międzynarodowych. Jak dawniej zachęcał młodszych współpracowników i studentów do wyjazdów zagranicznych, udziału w konferencjach i seminariach naukowych, organizowania wypraw badawczych i staży zagranicznych. Zachęcał też do popularyzacji wiedzy, namawiając wielu pracowników IKR do pisania haseł i artykułów w wydawnictwach encyklopedycznych. Popularyzacja wiedzy geograficznej była jedną z licznych form działalności Profesora. Od lat pięćdziesiątych pisywał notatki geograficzne do „Poznaj Świat” (między innymi do działu Świat w liczbach), oraz hasła i artykuły do encyklopedii, takich jak *Encyklopedia Współczesna PWN* i *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN* oraz do *Geografii Powszechnej PWN*. Był członkiem komitetów redakcyjnych wydawnictw encyklopedycznych, między innymi Wiedzy Powszechnej, wydającej w latach sześćdziesiątych serię słowników geograficznych świata.

Profesor zawsze interesował się nowymi kierunkami i technikami badań geograficznych, na bieżąco śledził publikacje ukazujące się w najważniejszych periodykach geograficznych i kartograficznych wydawanych w różnych krajach. Warto zwrócić uwagę, że jedno z ostatnich Jego publikacji dotyczyły GIS-u.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

Przez pięćdziesiąt lat Profesor Bogodar Winid był nauczycielem akademickim, prowadził zajęcia z wielu przedmiotów: geografii regionalnej świata, geografii gospodarczej świata, geografii ekonomicznej krajów rozwijających się, geograficznych problemów rozwoju oraz roli środowiska geograficznego w polityce rozwojowej. W okresie pracy w Katedrze Kartografii prowadził wykłady z kartografii tematycznej oraz kartografii i geografii krajów rozwijających się. W ostatnich latach swojej działalności dydaktycznej podjął wykłady z geografii ekonomicznej Azji Południowej i problemów rozwojowych krajów Trzeciego Świata dla słuchaczy podyplomowego Studium Wiedzy o Krajach Rozwijających się, prowadzonego w IKR oraz studentów specjalizacji geografia krajów rozwijających się. Przez wiele lat prowadził seminaria magisterskie i pod Jego kierunkiem powstało ponad 100 prac magisterskich.

Profesor inicjował nowe formy kształcenia, przede wszystkim studia podyplomowe. Już na początku lat siedemdziesiątych planował przekształcenie

podyplomowego Studium Afrykanistycznego w studium poświęcone problemom wszystkich krajów rozwijających się².

Jednym z najważniejszych kierunków działalności kierowanego przez Profesora Studium Afrykanistycznego był Roczny Kurs Ekspertów, dla kandydatów do pracy w krajach rozwijających się, utworzony w 1971 r. Jak pisał Profesor: *Zadaniem kursu było przygotowanie specjalistów z różnych dziedzin gospodarki do pracy w krajach Trzeciego Świata. Na kurs przyjmowano osoby, które miały dyplom ukończenia studiów wyższych, były dobrymi fachowcami i pracowały w zawodzie odpowiadającym kierunkowi ukończonych studiów. Na kurs kandydaci byli kierowani przez odpowiednie resorty za pośrednictwem PHZ „Polservice” (...). Na pierwszy kurs w 1971 r. przyjęto 304 słuchaczy. Odbywały się również egzaminy językowe dla ekspertów spoza kursu. Dla potrzeb kursu wydano ponad 20 podręczników*” (Winid, 1995 s. 87–88).

Profesor prowadził także działalność dydaktyczną na uniwersytetach zagranicznych, jak już wspomniano w latach 1964–1969 wykładał geografii na Uniwersytecie Hajle Sellasie I w Addis Abebie. W roku 1958 był profesorem wizytującym (*visiting professor*) w Los Angeles, a w roku 1959/1960 w Kalkucie. W latach 1959–1979 wykładał na 27 uniwersytetach w krajach europejskich, Stanach Zjednoczonych Ameryki, Kanadzie, Egipcie, Japonii.

Profesor wiele czasu, energii i uwagi poświęcał kształceniu młodej kadry. Był promotorem w 5 przewodach doktorskich i warto podkreślić, że tematyka 4 z tych prac dotyczyła Ameryki Łacińskiej, a 1 – Hiszpanii. Przygotował kilkanaście recenzji w przewodach doktorskich i habilitacyjnych, kilka opinii do wniosków o nadanie tytułu naukowego profesora. Swoją radą, pomocą a także informacjami bibliograficznymi i własnym księgozbiorem Profesor służył nie tylko swoim doktorantom, ale wszystkim, którzy się do niego zgłaszali, często kierowani przez Jego współpracowników, którzy doskonale wiedzieli, że na pomoc i życzliwość Profesora można zawsze liczyć.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

W pamięci wielu osób Profesor Bogodar Winid zapisał się przede wszystkim jako organizator działalności naukowej. Już w okresie studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim dwukrotnie, w latach 1945–1946 i 1947–1948 był prezesem Koła Geografów Uczniów UJ (Hajdukiewicz, Jakubiec, 1999, s. 154). Z Jego inicjatywy i dzięki Jego zaangażowaniu powstało kilka jednostek Uniwersytetu Warszawskiego. Jego działalność wywarła także głęboki

² Ten pomysł Profesora zrealizowano dopiero na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych, tworząc początkowo Podyplomowe Studium Specjalistów dla Krajów Rozwijających się, a od roku 1990 Podyplomowe Studium Wiedzy o Krajach Rozwijających się.

wpływ na Instytut Geografii Polskiej Akademii Nauk, w którym pracował w latach 1953–1964, będąc sekretarzem naukowym Instytutu (1953–1959 oraz 1963–1965), kierownikiem Działu Dokumentacji Naukowej (1953–1956), kierownikiem Pracowni Geografii Regionalnej Świata (1956–1964) (Rościszewski 1998).

Od początku pracy w Uniwersytecie Warszawskim, początkowo w Zakładzie Antropogeografii, włączył się w prace związane z organizacją Instytutu Geograficznego, przede wszystkim odbudową przydzielonego tej jednostce Pałacu Uruskich-Czetwertyńskich przy Krakowskim Przedmieściu 30. W latach 1954–1964 był kierownikiem Katedry Geografii Regionalnej, w której zorganizował Pracownię Krajów Ameryki Łacińskiej, Pracownię Afryki i Pracownię Fotointerpretacji. Profesor był kierownikiem Pracowni Fotointerpretacji w latach 1963–1964 oraz w latach 1969–1973. Utworzył czasopismo „Fotointerpretacja w Geografii” i do 1965 r. był jego naczelnym redaktorem³.

Profesor Bogodar Winid nigdy formalnie nie kierował Pracownią Ameryki Łacińskiej, ale jego wkład w rozwój badań nad tym regionem świata prowadzonych w Instytucie Geografii Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych był bardzo duży. Profesor był promotorem prac doktorskich osób zatrudnionych w Pracowni Ameryki Łacińskiej, opiekunem wielu prac magisterskich dotyczących problematyki latynoamerykańskiej, konsultantem w wielu projektach badawczych realizowanych w Pracowni. Był uczestnikiem I Meksykańsko-Polskiego Sympozjum Geograficznego (zorganizowanego w Toluca, stolicy stanu Meksyk, w 1977 r.), które rozpoczęło trwającą do dzisiaj współpracę między geografami z Uniwersytetu Warszawskiego i Autonomicznego Uniwersytetu stanu Meksyk. W 1991 r., w czasie gdy był Dyrektorem IKR, Pracownia została podniesiona do rangi Zakładu, w ten sposób powstał Zakład Badań Regionalnych Ameryki Łacińskiej.

Po powstaniu Instytutu Geograficznego UW w 1950/1951 r. (formalnie w 1952 r.), Profesorowi powierzono opiekę nad biblioteką instytutową, a w rzeczywistości jej zorganizowanie. Po powołaniu w 1953 r. Instytutu Geografii PAN, który zlokalizowano w gmachu przy Krakowskim Przedmieściu 30 i przejęciu księgozbioru Polskiego Towarzystwa Geograficznego obydwie biblioteki stanowiły wspólną jednostkę organizacyjną. Jak pisał prof. Marcin Rościszewski: *Na specjalną uwagę zasługuje działalność prof. Bogodara Winida w zakresie kształtowania działalności połączonych Bibliotek IG PAN i IG UW. Jego inicjatywom zawdzięczać należy, iż Biblioteka ta stała się jedną z największych i najlepiej zaopatrzonych jednostek geograficznych w Euro-*

³ Czasopismo „Fotointerpretacja w Geografii”, ukazujące się od 1993 r. jako „Teledetekcja w Geografii” jest wydawane przez Polskie Towarzystwo Geograficzne, a ściślej działający w nim Klub Teledetekcji Środowiska.

pie. Był także współinicjatorem oraz kierownikiem wydawnictwa *Bibliografia Geografii Polskiej* (Rościszewski, 1998, s. 133). Warto podkreślić, że Profesor miał swój osobisty udział w zaopatrywaniu biblioteki w cenne nabytki, przede wszystkim dzięki swoim rozległym kontaktom zagranicznym. Zwyczaj przekazywania do biblioteki książek i czasopism oraz map i atlasów przywożonych z wyjazdów zagranicznych oraz podarowanych przez odwiedzających gości zagranicznych zaszczeplił Profesor wielu swoim uczniom. Z inicjatywy Profesora powstał, początkowo w ramach Katedry Geografii Regionalnej, duży zbiór przezroczy (liczący kilkadziesiąt tysięcy sztuk), stanowiący przez wiele kolejnych lat nieocenioną pomoc dydaktyczną, zwłaszcza do zajęć z geografii regionalnej świata. W 1971 r. zbiór przezroczy przekazano bibliotece (Biegajło S. i inni, 1974, s. 53–54).

Olbrzymie są także zasługi Profesora w tworzeniu biblioteki Studium Afrykanistycznego. *Biblioteka Studium Afrykanistycznego UW została utworzona w 1962 r. Prawie 80% zgromadzonych przez bibliotekę druków zwartych i seminaryjnych pochodzi z wymiany, którą prowadzono z przeszło 600 kontrahentami: 295 z Afryki, 264 z Europy, 79 z Ameryki Północnej, 27 z Azji oraz 2 z Ameryki Południowej. Kontakty działu wymiany biblioteki były oparte na wymianie „Africana Bulletin”, „Przeglądu Informacji o Afryce”, serii problemowej, serii informacyjnej o krajach Afryki* (Winid, 1995, s. 88–89).

W kierowanym przez Profesora Studium Afrykanistycznym i następnie Instytucie Afrykanistycznym działała również sekcja wydawnictw, zajmująca się prowadzeniem działalności edytorskiej dotyczącej problemów Afryki. Wydawano czasopisma, informatory regionalne, prace monograficzne oraz wiele skryptów, w tym również skrypty przeznaczone dla słuchaczy Kursu „PolSERVICE”.

Najważniejszym wydawnictwem periodycznym jest powołany w 1962 r. *Africana Bulletin*, pismo o światowym zasięgu i wielodyscyplinarnym profilu tematycznym. Profesor był redaktorem naczelnym „Africana Bulletin” w latach 1969–1996 r. i bardzo angażował się w prace związane z wydawaniem kolejnych tomów. Wydany w 1998 r. tom „Africana Bulletin” kolegium redakcyjne zadedykowało Profesorowi (Stefański, 1998).

Profesor poświęcał wiele uwagi działalności jeszcze jednej placówki Studium Afrykanistycznego, Ośrodka Informacji o Afryce, przyłączonego do Studium w 1972 r. *Działalność Ośrodka była ukierunkowana przede wszystkim na tworzenie i aktualizowanie zasobu informacyjnego o Afryce. Opracowywano bibliografię publikacji naukowych autorów polskich, wydanych w kraju w latach 1960–1977, dotyczących problematyki afrykańskiej* (Winid 1995, s. 90).

Profesor działał bardzo aktywnie w Polskim Towarzystwie Geograficznym, którego członkiem został w 1948 r. W latach 1949–1952 był skarbnikiem w Zarządzie Głównym, w 1960 r. przewodniczącym Oddziału Warszawskiego, a w latach 1979–1980 przewodniczącym Zarządu Głównego PTG.

W 1968 r. otrzymał Złotą Odznakę PTG. Od 1962 do 1996 r. był członkiem i Prezesem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Afrykańskiej.

Profesor był jednym z najbardziej zaangażowanych we współpracę międzynarodową polskich geografów. Działał aktywnie w Międzynarodowej Unii Geograficznej oraz Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej. W latach 1953–1990 był członkiem Komitetu Nauk Geograficznych PAN, a w latach 1952–1980 członkiem Narodowego Komitetu ds. Międzynarodowej Unii Geograficznej, był członkiem komisji MUG, brał udział w kilku Międzynarodowych Kongresach Geograficznych (w Rio de Janeiro w 1956 r., w Sztokholmie w 1960 r., w Londynie w 1964 r., w Moskwie w 1976 r., w Tokio w 1980 r.). W latach 1956–1995 był członkiem Komisji Atlasów Narodowych Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej, a w latach 1979–1980 przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego XI Konferencji Technicznej Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej. Był też członkiem komitetów redakcyjnych „Progress in Cartography” (1976–1984) oraz serii kartograficznej kwartalnika „Geojournal” (1978–1990).

Zagraniczne kontakty Profesora z kilkudziesięcioma uniwersytetami i placówkami badawczymi w wielu krajach świata stanowiły też trudną do przecenienia pomoc dla kilku pokoleń polskich geografów i afrykanistów. Zwłaszcza w tych latach, kiedy wyjazdy zagraniczne na staże, stypendia czy kontrakty były stosunkowo rzadkie, Profesor starał się zapewnić „swoim młodszym kolegom”, jak zwykł był przedstawiać nas w listach polecających, opiekę i życzliwość zagranicznych naukowców.

Maria Skoczek

OPRACOWANIA BIOGRAFICZNE I INNE ŹRÓDŁA

Przy opracowywaniu powyższego tekstu korzystałam przede wszystkim z materiałów udostępnionych przez Małżonkę Profesora, dr hab. Jadwigę Winidową – były to życiorysy i wykazy publikacji przygotowane przez Profesora.

- Bartnicki A., 1997, *To był prawdziwy Profesor*, Afryka, Biuletyn Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego, nr 5, s. 5-8.
- Bartnicki A., 1998, *There was a Great Professor*, *Africana Bulletin* 46, s. 11-14.
- Biegajło S., Bonasewicz A., Otok S., Windowa J., 1974, *Zakład Geografii Regionalnej i Politycznej w latach 1951/52-71/72*, *Prace i Studia IG UW*, 19, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, s. 53-66.
- Bonasewicz A., 1997, *Bogodar Winid 1922-1996*, *Czasopismo Geograficzne*, t. 68, z. 2, s. 251-252.
- Dobroczyński M., 1998, *Evolution of International Integration in Africa*, *Africana Bulletin* 46, s. 15-22.
- Dzierżykraj-Rogalski T., 1992, *Profesor Bogodar Winid* [w:] *Changing Faces of Developing Countries*, University of Warsaw, Faculty of Geography and Regional Studies, Warszawa, s. 5-8 (tom poświęcony jubileuszowi 70-lecia prof. Bogodara Winida oraz 30-leciu jednostek studiów afrykanistycznych na Uniwersytecie Warszawskim: Centrum Studiów Afrykanistycznych, Instytutowi Afrykanistycznemu, Instytutowi Krajów Rozwijających się).
- Gazicka Dorota, 1994, *Wybrane publikacje pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk wydane w latach 1953-1993*, *Dokumentacja Geograficzna*, z. 5-6 (suplement), Warszawa, 69 s.
- Grygorenko W., 1997, *Bogodar Winid 1922-1996*, *Polski Przegląd Kartograficzny*, t. 29, nr 1, s. 63-65.
- Hajdukiewicz M., Jakubiec A., 1999, *Koło Geografów Uniwersytetu Jagiellońskiego 1881-1999*, w: *Dzieje Katedry i Instytutu Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego 1849-1999*, red. B. Kortus, A. Jackowski, K. Krzemień, Instytut Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 127-162.
- Kantowicz E. (red.) 2004, *50 lat Zakładu Geografii Regionalnej w Uniwersytecie Warszawskim*, *Prace i Studia Geograficzne*, t. 34, WGSR UW, Warszawa, 186 s.
- Kozłowska-Szczęśna T., 1994, *Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk. Czterdzieści lat działalności 1953-1993*, *Dokumentacja Geograficzna* z. 5-6, Warszawa, 137 s. + załączniki.
- Mikulski Z. (red.) 1995, *Dzieje Studiów Geograficznych w Uniwersytecie Warszawskim 1918-1993*, *Prace i Studia Geograficzne*, t. 16, WGSR UW, Warszawa, 174 s.
- Ostrowski J., 1997, *Publikacje profesora Bogodara Winida z zakresu kartografii i GIS*, *Polski Przegląd Kartograficzny*, t. 29, nr 1, s. 65-67.
- Ostrowski J., 2007, *Mało znane inicjatywy i plany profesora Bogodara Winida w dziedzinie kartografii (w dziesiątą rocznicę śmierci)*, *Polski Przegląd Kartograficzny*, 39 nr 1, s. 58-62.
- Plit F., 1997, *Wspomnienie*, Afryka, Biuletyn Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego, nr 5, s. 8-10.
- Plit F., 1999, *Wspomnienie o Profesorze Bogodarze Winidzie*, Afryka, Azja, Ameryka Łacińska, t. 75, s. 165.

- Rościszewski M., 1998, *Bogodar Winid 1922-1996*, Przegląd Geograficzny, t. 70, z. 1-2, s. 133-135.
- Stefański B., 1998, *Letter from Editor*, *Africana Bulletin* 46, s. 5-7.
- Szaflarski J., 1946, *Walenty Winid (1894-1945)*, Przegląd Geograficzny, t. 19, 1939-1945, s. 108-109.

WYBRANE PUBLIKACJE BOGODARA WINIDA

Kartografia i GIS

- 1963, *Kartografia ekonomiczna. Metody opracowania map gospodarczych*, Warszawa 1960, PPWK, 250 s.; wydanie 2 poprawione i uzupełnione, Warszawa, PPWK, 274 s. (wspólnie z Lechem Ratajskim).
- 1964, *Uzupełnienie bibliografii prac Eugeniusza Romera wykonanej przez F. Uhorczaka i J. Wąsowicza, zamieszczonej w książce „Wybór prac Eugeniusza Romera”* t. 1, [w:] *Czasopismo Geograficzne*, t. 35, z. 1, s. 119-126.
- 1964, *Atlases and serial maps in Africa*, *Africana Bulletin*, no. 1, s. 135-148.
- 1964, „*Polski Przegląd Kartograficzny (1923-1934)*”, *Czasopismo Geograficzne*, t. 35, z. 1, s. 5-20.
- 1971, „*Polski Przegląd Kartograficzny Eugeniusza Romera (1923-1934)*”, *Polski Przegląd Kartograficzny*, t. 3, nr 4, s. 151-156.
- 1975, *Problemy zintensyfikowania prac polskich kartografów w krajach rozwijających się* [w:] *Perspektywy rozwoju polskiej kartografii. „Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Kartograficznej”*, t. 4, Warszawa, s. 111-117.
- 1976, *Uwagi na temat afrykańskich atlasów narodowych* [w:] *Problemy atlasów narodowych i regionalnych. „Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Kartograficznej”*, t. 3, Wrocław-Warszawa, s. 31-35.
- 1978, *Problemy kartografii społeczno-gospodarczej w krajach afrykańskich* [w:] *Problemy map społeczno-gospodarczych. „Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Kartograficznej”*, t. 6, Warszawa, s. 73-77.
- 1979, *Czasopisma kartograficzne a współpraca międzynarodowa w kartografii*, *Polski Przegląd Kartograficzny*, t. 11, nr 4, s. 146-148.
- 1980, *Katedra Kartografii Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1976-1980 i w perspektywie* [w:] *Stan i perspektywy rozwoju polskiej kartografii. „Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Kartograficznej”*, t. 7, Warszawa, s. 96-100.
- 1981, *Kartografia tematyczna na usługach planowania przestrzennego*. Zeszyty Naukowe Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica Nr 780, *Geodezja*, z. 63, s. 183-186.
- 1989, *10 remarks from experiences of „national” atlases use in developing countries* [w:] *International Cartographical Association – Commission on National Atlases. Papers presented at the first meeting of Commission, Stockholm/Kiruna, Sweden, March 11-15*, 1 s. nlb.
- 1991, *Remarks on the subject of national atlases for developing countries*. [w:] *Mapping the Nations. ICA/ACI 15th Conference and 9th General Assembly, Bournemouth, UK Proceedings*, Vol. 1, s. 130-135.
- 1993, *Polski GIS i National Geodata Policy – Forum USA 1993* [w:] *VIII Szkoła Kartograficzna. Baza danych w kartograficznym systemie informatycznym*. Wrocław 18-20.11, s. 56-59.

- 1994, *Problemy GIS-u na świecie i w Polsce* [w:] Konferencja Naukowo-Techniczna „Fotogrametryczna mapa numeryczna miasta”. Warszawa 24-26 luty, s. 50-58.
- 1994, GIS – Teledetekcja – Polski Komitet GEODATY – GEOBAZY. Fotointerpretacja w Geografii 24, s. 11-17.
- 1996, Posiedzenie Komisji Atlasów Narodowych i Regionalnych MAK w Pradze. Polski Przegląd Kartograficzny, t. 28, s. 281.

Geografia krajów rozwijających się

- 1960, Zarys geografii Indii [w:] *Spółeczno-ekonomiczne problemy Indii*. Wybór tekstów, Warszawa PWG, s. 275-293.
- 1967, *Problem of towns: patterns in developing countries*, Professional Geographer, vol. 19, nr 1, s. 15-16.
- 1967, Cejlon [w:] *Geografia Powszechna*, tom IV, PWN, Warszawa, s. 321-326.
- 1975, Ethiopia, [w:] *Essays on World urbanization*, Phillip and Son., s. 390-392.
- 1975, *Miasta w Etiopii*, Geografia w Szkole, nr 3, s. 16-21.
- 1976, *Addis Abeba – miernik niedorozwoju Etiopii*, Prace i Studia IG UW, z. 20, s. 91-95.
- 1977, *Die Probleme der regionalne Entwicklung Äthiopiens im kaiserlichen Zeitraum* [w:] In Memoriam für Prof. Maas, Braunschweig, s. 59-76.
- 1980, *Problemy rozwoju regionalnego Etiopii*, Studia i Materiały Instytutu Rolnictwa Tropikalnego, Wyższa Szkoła Rolnicza, Kraków, s. 12.
- 1981, *Comments on the Development of the Awash Valley* [w:] River Basin Planning, Wiley and Sons, New York, s. 147-167.

Varia

- 1951, *Bibliografia prac i artykułów W. Nalkowskiego*, Geografia w Szkole nr 3, s. 134-139.
- 1956, *Zaslugi prof. Edwarda Stenza dla geografii regionalnej*, Przegląd Geofizyczny, z. 3-4, s. 167-169.
- 1959, *Bibliografia Geografii Polskiej 1936-1944*, Oprac. Stanisław Leszczycki, Janina Piasecka, Bogodar Winid, Instytut Geografii PAN, Warszawa PWN, 315 s.
- 1956, *Bibliografia Geografii Polskiej 1945-1951*, Oprac. Stanisław Leszczycki, Bogodar Winid, Instytut Geografii PAN, Warszawa PWN, 219 s.
- 1957, *Bibliografia Geografii Polskiej 1952-1953*, Oprac. Stanisław Leszczycki, Janina Piasecka, Halina Tuszyńska-Rękawek, Bogodar Winid, Instytut Geografii PAN, Warszawa PWN, 99 s.
- 1957, *Bibliografia Geografii Polskiej 1954*, Oprac. Stanisław Leszczycki, Halina Tuszyńska-Rękawek, Bogodar Winid, Instytut Geografii PAN, Warszawa PWN, 67 s.
- 1961, *O sytuacji w uczelnianych wydawnictwach geograficznych w Polsce*, Życie Szkoły Wyższej R. 9, nr 10, s. 57-65.
- 1961, *O potrzebie badań nad ilością Polaków za granicą*, Problemy Polonii Zagranicznej, Warszawa, t. 2, s. 184-195.
- 1965, *Applied Geographical Studies in Ethiopia*, Ethiopian Geographical Journal, vol. III, nr 2, s. 55-61.
- 1968, *Applied geographical work on the UN Economic Commission for Africa*, Colloque International de Géographie Appliquée, Liège s. 371-376 .

- 1974, *Stosunki zagraniczne Instytutu Geografii Uniwersytetu Warszawskiego*, Prace i Studia IG UW, z. 21, Warszawa, s. 119-122.
- 1977, *Polish African studies: achievements and perspectives*, *Africana Bulletin* 25, Warszawa, s. 7-12.
- 1977, *Remarks on the Training of Village Workers in Ethiopia in the years 1961-1970*, Conference Document no. 11 – International Workshop Vienna – UNICEF, ss.7.
- 1978, *Educational cooperation of the socialist countries with Africa*, *Studies on Developing Countries*, African Congress of Socialist Countries, Budapest, s. 131-135.
- 1979, *Stosunki Polski z Afryką* [w:] *Afryka*, KAW, Warszawa, s. 274-280.
- 1979, *Działalność Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, *Nauka Polska*, z. 8, s. 57-71.
- 1977–1980, *Educational and Manpower Strategy in Africa* [w:] *Sbornik ku akademika Kamenowa*, Sofia.
- 1980, *Rola OJA w walce z imperializmem i neokolonializmem w Afryce*, *Uniwersytet Warszawski*, Warszawa, s. 171-183.
- 1995, *Studium Afrykanistyczne (1962-1975) i Instytut Afrykanistyczny (1975-77)* [w:] „Dzieje studiów geograficznych w Uniwersytecie Warszawskim 1918-1993”, *Prace i Studia Geograficzne*, t. 16, Warszawa, s. 85-94.
- 1999, *Profesor Eugeniusz Romer – jakiego znałem* [w:] *D. Jędrzejczyk, W. Wilk, Eugeniusz Romer jako geograf społeczno-gospodarczy*, WGSR UW, Warszawa, s. 16-18.

Summary

Bogodar Winid was born in Brzeziny on 25 May 1922. In 1945-1948 he studied geography at the Jagiellonian University and economy at the Academy of Commerce in Cracow. His professional activity had begun in 1946 at the Jagiellonian University but since 1948 he worked at the Warsaw University. He was appointed a Deputy Dean of the Faculty of Biology and Earth Sciences (1962–1964) and a Deputy Dean of the Faculty of Geography and Regional Studies (1977–1981). He was also the Director of the Center of African Studies, African Institute (1969–1977), Director of the Chair of Cartography (1977–1980) and the Director of the Institute of Developing Countries.

The main fields of interest were research connected with regional geography, cartography and GIS. In 1963 he received the degree of a Philosophy Doctor, based on his dissertation entitled *Polish Cartographical Review against the world periodical literature on geography and cartography* (in Polish). His research work includes many publications but first of all he was founder and Editor-in-chief of „*Africana Bulletin*”, the most important Polish scientific periodical on Africa.

Professor Bogodar Winid was engaged in the international cooperation of Polish geographers as the member of International Geographical Union and International Cartographical Association commissions, as well as the member of editorial board of „*Progress in Cartography*”. He spent several years abroad as lecturer at Hajle Sellasje University in Addis Ababa, Ethiopia, the UN expert in cartography in Statistical Department in Dhacca, (Bangladesh) and UNFPA and UNDP consultant at the Population Census in Aden (Yemen).

He was remarkable for his initiatives in the field of teaching, mainly postgraduate studies, as well as the research documentation. Professor Winid actively contributed in

the organization of the library in the Geographical Institute at Warsaw University and the Institute of Geography of the Polish Academy of Sciences (in the 50') and the library of the African Center of Warsaw University (in the 60').

Since 1948 he had been a member of Polish Geographical Society and since 1962 a member and chairman of The Society of Polish-African Friendship. He was awarded the Cavalier Cross of Polonia Restituta (in 1973) and Commander's Cross of Polonia Restituta (1996).

Professor Bogodar Winid died in Warsaw on 14 December 1996.

*Maria Skoczek, Instytut Studiów Regionalnych i Globalnych,
Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa,
e-mail: mariaskoczek@hotmail.com*